

Ruimte voor iedereen

JAARPLAN EN BEGROTING 2023

Meerjarenbegroting tot en met 2027

SCHOOLBESTUUR L&E

Primair Onderwijs

Auditcommissie Behandeld 9 november 2022	Directeur-bestuurders Vastgesteld 30 november 2022	Algemeen Bestuur Goedgekeurd 30 november 2022

Inhoud

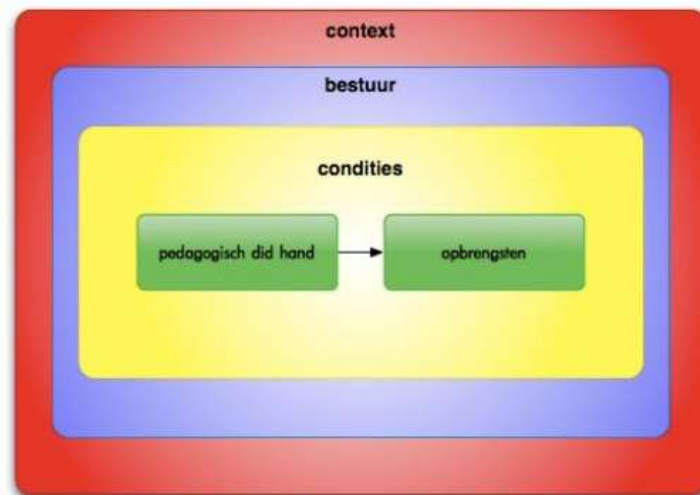

Inleiding	3
1. Jaarplan 2023	5
2. Schoolgegevens	7
2.1. Ontwikkeling leerlingaantallen	7
2.2. Gemiddelde schoolgrootte	8
3. Meerjarenbegroting 2023 - 2027	8
3.1. Samenvatting meerjarenbegroting	9
3.2. Gedetailleerde meerjarenbegroting	10
4. Toelichting meerjarenbegroting 2023 – 2027	13
4.1. Baten	13
4.2. Lasten	15
5. Continuïteitsparagraaf	17
5.1. Financiële kengetallen	17
5.2. Risico-inventarisatie	17
5.3. Overige onderwerpen continuïteit	19
6. Bestuursbesluit	20

Inleiding

Over de inhoudelijke ontwikkeling

De afgelopen jaren voltrekt de ontwikkeling van het basisonderwijs bij L&E zich consistent rondom een beperkt aantal thema's: het versterken van het beleidsvoerend vermogen, een krachtige onderzoekende houding en verdiepende didactiek. Zij vormen ook de essentie van de sectorontwikkeling voor de komende jaren. De gekozen onderwerpen komen voort uit een brede analyse van de kwaliteit van het onderwijs¹, onderzoek naar de professionele cultuur en sociale netwerken in de school² en conclusies uit vele gesprekken. Vervolgens zijn die onderwerpen gegroepeerd in het basismodel dat L&E PO hanteert:

In het kort komt dit schema op het volgende neer. Het hart van het model zijn de groene velden: een gemeenschappelijk pedagogisch-didactisch repertoire dat een school in staat stelt om het optimale te halen bij haar leerlingen. Daarnaast gaat de aandacht uit naar beleidsmatige voorwaarden op het gebied van kwaliteitszorg, professioneel klimaat en onderwijskundig leiderschap (het gele veld). De context van de school (het rode veld) kan weliswaar van grote betekenis zijn voor de doelmatigheid van het pedagogisch-didactisch handelen, maar is veelal lastig te beïnvloeden door de school. Het bestuur vervult een verbindende rol tussen de school en de context (het blauwe veld).

De twee steunpilaren waar dit jaarplan op rust zijn het onderzoekend onderwijs en het toewerken naar een mogelijke fusie met VCPO-NG. De inhoudelijke ontwikkeling voltrekt zich in concentrische cirkels, die nauw aansluiten bij de meest actuele inzichten, zoals die zich voordoen ten tijde van het maken van nieuwe plannen. Op deze wijze bouwen we ons geloof in gezamenlijk kunnen en vertrouwen (collective efficacy) gestaag uit. Beide dragen in belangrijke mate bij aan hoge opbrengsten³.

Ondanks dat er een consistente beleidsontwikkeling wordt gehanteerd, wordt L&E PO voortdurend uitgedaagd om snel te acteren op de actualiteit. Zo zijn we door de gevolgen van de corona-crisis niet uit de koers geraakt, hoewel dit de ontwikkeling heeft vertraagd, zo niet ernstig belemmerd. Hoewel L&E PO zich met name richt op de beschreven doelen, is het goed om te realiseren dat het belangrijkste misschien wel is dat we met elkaar in gesprek zijn over de kern van ons werk en zo elkaars taal (leren) spreken, dat het samenwerken versterkt wordt en de actief lerende en prettige organisatie behouden blijft. De vergaande samenwerking met VCPO-NG wordt daarnaast gezocht voor de continuïteit van thuisnabij kwalitatief goed onderwijs en een robuuste organisatie voor alle medewerkers.

¹ Kwaliteitsbeeld, kwaliteit van het basisonderwijs L&E

² Samen sterker, de professionele cultuur en sociale netwerken in L&E PO

³ De term *opbrengsten* omvat meer dan *leerresultaten*. Leerresultaten zijn een onderdeel van opbrengsten.

Ook in dit plan ligt de nadruk op wát we willen bereiken. Hoe we dat gaan doen wordt in nauwe samenspraak met de betrokkenen uitgewerkt. Juist door dit gezamenlijk te ontwerpen, neemt de kans op een succesvol resultaat toe.

Over de cijfers

In de voorliggende begroting zijn andermaal de wensen van de verschillende scholen overgenomen, zoals die naar voren zijn gekomen in de gesprekken over de inhoudelijke ontwikkeling van de school en de financiële consequenties ervan. Bovendien zijn alle investeringswensen en bedragen voor deskundigheidsbevordering besproken, gewogen en vervolgens opgenomen in de begroting.

De belangrijkste conclusie die te trekken valt na bestudering van de cijfers is dat deze begroting, afsluit met een klein financieel nadeel ($<0,01\%$). Het meerjarenperspectief tot 2027 laat echter zien dat dit tekort de komende jaren behoorlijk oploopt. Dit is het gevolg van de vereenvoudiging van de bekostiging, zoals die in 2023 door het Rijk is doorgevoerd. Ook de verwachte stijging van de energiekosten maakt dat het tekort meerjarig oploopt. De komende periode moeten we hierop adequaat anticiperen. Voor nu is het ongewis welke (positieve) effecten de bestuurlijke fusie met VCPO-NG zal hebben op de mogelijke besparingen door schaalvoordelen. Daarnaast horen we ook de geluiden van veranderend Rijksbeleid voor de scholen (bijvoorbeeld compensatie voor de stijgende energiekosten en NPO-gelden), maar dan in positieve zin. Het voornemen is om met de kennis die we opdoen en de besluiten die we nemen in 2023 de meerjarenbegroting weer in evenwicht te brengen. Al met al is het onverstandig nu maatregelen te treffen die achteraf onnodig blijken te zijn. Het komende jaar benutten wij om de effecten scherp te krijgen en om gezamenlijk eventuele ingrepen te verkennen die leiden tot een gezonde financiële exploitatie in 2024 en volgend.

30 November 2022
Dhr. drs. A. Fickweiler

1. Jaarplan 2023

Verdiepende didactiek en onderzoekend onderwijs

In de schooljaarplannen wordt dit onderdeel nader uitgewerkt. Schooloverstijgend monitoren we de ontwikkeling in het directeurenoverleg en tijdens de periodieke schoolbezoeken. Waar nodig en/of wenselijk zullen we zelf trainingen/scholing verzorgen. De samenhang tussen aanbod (de leerinhoud), didactiek (de wijze van aanbieder) en differentiatie (omgaan met verschillen) krijgt al enige tijd vorm in de jaarplannen van L&E PO. Evenals vorig jaar zal het accent liggen bij de differentiatie. Het goed omgaan met verschillen tussen leerlingen is en blijft een grote uitdaging voor de dagelijkse lespraktijk. Schooloverstijgend zal kennisvergroting en verdiepen van vaardigheden van leraren worden ingezet om dit te bereiken.

Richtpunt: in de lesplanningen op school vloeien de beredeneerde keuzes in de differentiatie logisch voort uit de verkregen kennis van de geobserveerde en uitgevoerde praktijk en de behaalde leerresultaten. Bij de interventies spelen de uitkomsten van de professionele organisatie (Samen sterker) nadrukkelijk een rol. Schooloverstijgend zal kennisvergroting en verdiepen van vaardigheden van leraren worden ingezet om dit te bereiken.

Het vergroten van het beleidsvoerend vermogen

In 2023 zal elke school een vorm van zelfevaluatie uitvoeren die uitmondt in een nieuw schoolplan voor de komende periode.

Richtpunt: scholen hebben beleidsvoornemens voor de komende vier jaar geformuleerd met behulp van de gezamenlijke werkwijze voor de totstandkoming van het schoolplan (regulatieve cyclus). Dit onderdeel is nauw verbonden met het deelonderwerp het versterken van de professionele leeractiviteiten op sectorniveau.

Het versterken van professionele leeractiviteiten op sectorniveau

Nadat het gedeelde beeld van de rol van de schoolleiding bij de schoolontwikkeling vorig schooljaar is vastgesteld, is in 2022 bescheiden ervaring opgedaan met het inzetten van professionele leeractiviteiten met en voor de schoolleiding. De professionele leeractiviteiten koppelen we praktisch aan de activiteiten rondom het ontwerpen van het nieuwe schoolplan. Twee voorbeeld thema's om meer beeld te krijgen bij dit onderwerp. Hoe en bij welke onderwerpen betrekken we (directeuren) het team effectief en efficiënt bij het maken van het schoolplan? Wat laat jij meespelen in het afwegingsproces voor de onderwerpen die in je schoolplan terecht komen?

Dit issue sluit goed aan bij de nieuwe structuur van de aansturing van de basisscholen, maar evenzo bij de ontwikkeling die we dit jaar willen starten met het uitvoeren van interne audits.

Richtpunt: het verdiepen van de rol als onderwijskundig leider bij de aansturing van een effectieve schoolontwikkeling. Bovendien is het behulpzaam voor het ontwikkelen van een doeltreffend scholennetwerk om de samenwerking tussen scholen te vergroten.

Kennis en ervaring opdoen met interne audits

Aansluitend bij het vorige onderwerp zullen we in 2023 op beperkte schaal kennis en ervaring opdoen met interne audits. Een interne audit geeft een oordeel over de validiteit en betrouwbaarheid van een door een andere school uitgevoerde zelfevaluatie. Aan een auditteam zouden directeuren, intern begeleiders en leraren deel moeten kunnen nemen. Belangrijk neveneffecten zijn het versterken van het scholennetwerk, professionaliseringskansen en een verfrissende blik van binnen naar buiten de eigen organisatie. Richtpunt: deze verkenning zal leiden tot een aanvulling op en versterking van het cyclisch ingerichte kwaliteitsbeleid van L&E PO.

Samenwerking VCPO-NG

In 2022 is gewerkt aan het haalbaarheidsonderzoek dat tot een Fusie Effect Rapportage (FER) zal moeten leiden. Op grond van die uitkomsten zal een besluit genomen worden of de bestuurlijke fusie doorgang kan vinden. De verwachting is dat in het eerste kwartaal een voorgenomen besluit genomen kan worden, waarna de externe besluitvorming kan worden gestart. Intern zal dan de focus liggen op zowel de inrichting van de nieuwe organisatie (systemen en structuren) als ook het versterken van het elkaar leren kennen.

Richtpunt: het toewerken naar een bestuurlijke fusie in 2023 (verwachting augustus 2023).

Ontvlechting L&E in L&E PO (Lauwers en Eems) en L&E VO (Het Hogeland College)

De in gang gezette ontvlechting van L&E zal in de eerste maanden van 2023 zijn beslag kunnen krijgen. Door de ontvlechting kan L&E PO fuseren met VCPO-NG en kan Het Hogeland College als zelfstandige stichting een holding vormen met Stichting Voortgezet Onderwijs Eemsdelta.

Richtpunt: voor de beoogde fusiedatum (naar verwachting augustus 2023) is dit gerealiseerd.

Samenwerking met de kinderopvangorganisaties

In 2022 is een intentieverklaring ondertekend door VCPO-NG, KindH, Waddenkind en L&E PO met als doel om een haalbaarheidsonderzoek te kunnen starten naar een verdergaande samenwerking tussen de verschillende organisaties. De verwachting is dat het haalbaarheidsonderzoek voor de beoogde fusiedatum gereed zal zijn. Afhankelijk van de dan actuele situatie zal het voorgenomen besluit worden voorgelegd aan de (nieuw te vormen) Raad van Toezicht en de (nieuwe) GMR.

Richtpunt: het toewerken naar verdergaande samenwerking met enkele kinderopvangorganisaties in de regio.

De monitoring van bovenstaande doelen en richtpunten aan het Algemeen Bestuur wordt zoals we dat gewend zijn weergegeven in de tussentijdse rapportages en het jaarverslag.

Een greep uit de overige onderwerpen:

- Samenwerking binnen de regio: Schoolplein Noord (SPN), Regionale Aanpak Lerarentekort Groningen Ommeland en Stad), Academische Opleiding School; School voor Afghaanse Kinderen, Onderwijs aan Oekraïners, de Taalklas, Vakland Hogeland, Tijd voor Toekomst en de onderwerpen uit de Lokale Educatieve Agenda;
- SWV (ontwikkeling passend onderwijs; hoogbegaafdheid) en binnen de deelverbanden Noord (Het Hogeland) en West (Westerkwartier);
- Samenwerking met de kinderopvang in de regio;
- Kansrijke Groningers (Nationaal Programma Groningen, digitale geletterdheid, Gelijke Kansenalliantie)
- Samenwerking met besturen voor (openbaar) onderwijs in de provincie Groningen.

2. Schoolgegevens

2.1. Ontwikkeling leerlingaantallen

De teldatum was altijd 1 oktober, maar is als onderdeel van de vereenvoudiging bekostiging verplaatst naar 1 februari. Het aantal leerlingen per 1 februari van enig jaar wordt gebruikt bij de vaststelling van de bekostiging voor het kalenderjaar daarna. Daarnaast is de onderverdeling tussen onder- en bovenbouw niet meer van belang voor de bekostiging. In de onderstaande overzichten is de splitsing onder- en bovenbouw niet opgenomen. Hoewel onze regio het label “krimp” heeft en de demografische prognoses nog somber zijn, zijn er ook signalen dat er sprake is van een lichte positieve ontwikkeling; zo valt het aantal leerlingen op 1 oktober 2022 positiever uit dan de prognose. De prognose is gebaseerd op de systematiek aangeleverd door DUO. Het jaar 2026 is qua leerlingenaantal het dieptepunt. De jaren daarna is sprake van licht herstel.

1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021	teldatum	1-2-2022	1-2-2023	1-2-2024	1-2-2025	1-2-2026
1.323	1.267	1.230	totaal	1.283	1.243	1.218	1.215	1.178

Per vestiging ziet het aantal leerlingen per 01-10-2021 en per 01-02-2022 er als volgt uit:

1-2-2022			teldatum 01-10-2021		
School	TOTAAL		onderbouw 4 tot 8 jaar	bovenbouw = en > 8 jaar	totaal
03DF Kromme Akkers	59		19	35	54
03DG Klinkenborg	41		23	18	41
03EI Usquert	56		23	27	50
06AL Op Wier	50		20	29	49
06AO Nijenstein	46		17	28	45
08FW De 9 Wieken	112		46	60	106
09GB Tiggeldobbe	200		89	101	190
11UJ De Dobbe	66		28	37	65
12ED Brunwerd	144		69	69	138
15CG De Sterren	63		23	40	63
18EG De Wierde	54		28	24	52
18GA Jansenius de Vries	76		43	33	76
18HF Mandegoud	100		49	49	98
19KB IKC De Linde	142		71	62	133
19LH De Getijden	74		30	40	70
TOTAAL	1.283		578	652	1.230
Opmerking: voor de bekostiging wordt vanwege de vereenvoudiging geen onderscheid meer gemaakt tussen leerlingen onder- en bovenbouw					

Bij nagenoeg alle scholen is sprake van een (lichte) toename van het aantal leerlingen. Voor de goede orde is opgemerkt dat de Afghaanse leerlingen vanwege het incidentele karakter niet in dit overzicht zijn opgenomen. Dit waren op 1 februari 2022 58 leerlingen. Op dit moment (oktober 2022) bedraagt het aantal leerlingen 104.

2.2. Gemiddelde schoolgrootte

De gemiddelde schoolgrootte van onze scholen is laag. De gemiddelde schoolgrootte lag in 2021 op 82 leerlingen en is in 2022 gestegen naar 86 leerlingen. Daarmee ligt het aantal onder de 145 leerlingen die in de bekostiging als grens wordt gezien van kleine scholen. Onderstaande tabel laat de gemiddelde schoolgrootte zien over de afgelopen en toekomstige jaren.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gemiddelde schoolgrootte	92	91	89	84	82	86	83	81	81	79

3. Meerjarenbegroting 2023 - 2027

In de inleiding is al aangegeven dat het meerjarenperspectief tot 2027 tekorten laat zien. Dit is het gevolg van de vereenvoudiging van de bekostiging, zoals die in 2023 door het Rijk is doorgevoerd. Ook de verwachte stijging van de energiekosten maakt dat het tekort meerjarig oploopt. De komende periode moeten we hierop adequaat anticiperen. Voor nu is het ongewis welke (positieve) effecten de bestuurlijke fusie met VCPO-NG zal hebben op de mogelijke besparingen door schaalvoordelen. Daarnaast horen we ook de geluiden van veranderend Rijksbeleid voor de scholen (bijvoorbeeld compensatie voor de stijgende energiekosten en NPO-gelden), maar dan in positieve zin. Het voornemen is om met de kennis die we opdoen en de besluiten die we nemen in 2023 de meerjarenbegroting weer in evenwicht te brengen.

De overige taakstelling die noodzakelijk is als gevolg van de daling van het aantal leerlingen is, evenals voorgaande jaren, wel doorgevoerd. Het uitgangspunt is steeds daarbij dat door de dalende leerlingaantallen ook de inzet van personeel met een gelijk bedrag zal dalen. Tot nu toe kwam deze aanname ook uit.

Het beeld van sluitende begroting wordt ook in deze begroting zichtbaar. Dit beeld wordt verstoord door de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging. Met het wetsvoorstel wil het kabinet de bekostiging voor scholen in het basisonderwijs en speciaal onderwijs:

- Duidelijker maken: Scholen krijgen één basisbedrag per leerling en per school. Zij krijgen niet langer aparte budgetten voor personeel en materieel.
- Eenvoudiger maken: De 130 rekenregels gaan naar ongeveer 30 regels. Dat maakt de berekening en de verdeling van het geld eenvoudiger.
- Beter voorspelbaar maken: De bekostiging wordt per kalenderjaar (in plaats van schooljaar) vastgesteld. Zo krijgen wij op hetzelfde moment inzicht in de volledige bekostiging. Het aantal leerlingen dat een school heeft, is belangrijk voor de hoogte van het bedrag dat scholen krijgen. In het wetsvoorstel gaat de teldatum naar 1 februari van het vorige kalenderjaar. Voorbeeld: het bedrag voor het kalenderjaar 2023 wordt vastgesteld met de teldatum op 1 februari 2022.

Met het wetsvoorstel verandert de manier van berekenen van het geld dat een schoolbestuur krijgt. Door deze andere berekening kan een schoolbestuur vanaf 2023 meer of minder geld krijgen. Voor de eerste 3 jaren is er een overgangsregeling. Hierdoor krijgen besturen de tijd om hun uitgaven aan te passen aan de nieuwe situatie. Voor het begrotingsjaar 2023 is het negatieve effect € 340.000. Daarvan wordt 75% = € 255.000 toegevoegd aan de Rijksbijdrage. Per saldo is het in de begroting 2023 opgenomen negatieve effect daarom € 85.000.

3.1. Samenvatting meerjarenbegroting

EXPLOITATIEBEGROTING PRIMAIR ONDERWIJS							
	Reïalisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten							
Rijksbijdragen	11.829.811	10.799.192	12.958.106	12.164.763	11.951.178	11.875.476	11.707.470
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	163.234	22.166	60.000	-	-	-	-
Overige baten	795.514	818.536	946.892	898.572	898.572	898.572	898.572
Totaal Baten	12.788.559	11.639.894	13.964.998	13.063.335	12.849.750	12.774.048	12.606.042
Lasten							
Personeelslasten	10.375.690	10.183.181	11.802.236	11.156.363	11.025.651	10.909.108	10.795.944
Afschrijvingen	397.867	363.018	357.345	357.096	356.996	356.996	356.996
Huisvestingslasten	870.400	879.902	923.702	984.802	1.014.202	1.128.502	1.128.502
Overige lasten	693.461	697.166	971.259	737.083	711.483	736.483	712.033
Totaal Lasten	12.337.418	12.123.267	14.054.542	13.235.344	13.108.332	13.131.089	12.993.475
Financiële lasten en baten							
Financiële lasten	93	-	-	-	-	-	-
Totaal Financiële lasten en baten	93	-	-	-	-	-	-
Exploitatiesaldo	451.048	-483.373	-89.544	-172.009	-258.582	-357.041	-387.433

Bovenstaande begroting laat voor alle jaren een negatief financieel resultaat zien. Wanneer we de effecten van de vereenvoudiging van de bekostiging (eenmalig en structureel), die opgenomen zijn in het bovenstaande overzicht, daaruit halen ontstaat het volgende beeld:

EXPLOITATIEREKENING PRIMAIR ONDERWIJS							
	Reïalisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Exploitatiesaldo	451.048	-483.373	-89.544	-172.009	-258.582	-357.041	-387.433
Effect vereenvoudiging bekostiging		490.000	85.000	170.000	255.000	340.000	340.001
Geschoond resultaat	451.048	6.627	-4.544	-2.009	-3.582	-17.041	-47.432

Het geschoond resultaat over de jaren vertoont een redelijk stabiel beeld en is heel licht negatief. In de laatste jaren ontstaat een iets groter tekort met name ontstaan door de ontwikkelingen op energiegebied zoals al is toegelicht. Door de meerjarenbegroting ontwikkelt ons eigen vermogen zich als volgt:

	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
Resultaat	451.048	-483.373	-89.544	-172.009	-258.582	-357.041	-387.433
Stand reserve ultimo	4.346.112	3.862.739	3.773.195	3.601.186	3.342.604	2.985.563	2.598.130
Baten	12.788.559	11.639.894	13.964.998	13.063.335	12.849.750	12.774.048	12.606.042
Weerstandsvermogen	33,98%	33,19%	27,02%	27,57%	26,01%	23,37%	20,61%

3.2. Gedetailleerde meerjarenbegroting

In deze paragraaf laten we de gedetailleerde meerjarenbegroting zien. Uitgangspunt ten aanzien van het meerjarenperspectief is een doorrekening op basis van ongewijzigd beleid, waarbij er rekening is gehouden ten aanzien van de baten met de geprognosticeerde leerlingdaling die we in hoofdstuk 2 hebben aangegeven. Daarnaast zijn de effecten van de vereenvoudiging van de bekostiging verwerkt.

In hoofdstuk 4 zal de toelichting op de begroting gegeven worden, inclusief een doorkijk naar de meerjarencijfers als dit relevant is.

		Exploitatieoverzicht Primair Onderwijs						
		Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3.1 Rijksbijdragen								
81100	Lumpsum	6.843.406	6.392.159	10.674.760	10.356.641	10.145.439	10.070.022	9.905.543
81110	Personeel- en Arbeidsmarktbeleid	1.879.122	1.862.101	-	-	-	-	-
81111	Effect vereenvoudiging bekostigir	-	-490.000	-	-	-	-	-
81150	Lumpsum materieel	1.402.074	1.317.646	-	-	-	-	-
81226	Bijzondere bekostiging beg. schoolleiders	-	118.504	122.270	118.458	116.075	115.790	112.263
Totaal: 3.1.1 Rijksbijdrage OCW/LNV		10.124.602	9.200.410	10.797.030	10.475.099	10.261.514	10.185.812	10.017.806
81200	Geoormerkte subsidie OCW	15.972	-	-	-	-	-	-
81216	Prestatiebox	184.232	-	-	-	-	-	-
81218	Subsidie Onderwijsachterstander	218.110	152.465	227.544	227.544	227.544	227.544	227.544
81225	bijzondere bekostiging wegens s	396.348	111.277	-	-	-	-	-
81226	Bijz. bekostiging beg. Schoolleide	50.162	-	-	-	-	-	-
81227	Bijz. en aanv.bekostiging scholen PO i.v.m. NPO	373.368	841.828	471.412	-	-	-	-
81228	bijzondere bekostiging eerste opvang vreemdelingen	67.121	80.292	1.114.000	1.114.000	1.114.000	1.114.000	1.114.000
Totaal: 3.1.2 Overige subsidies OCW		1.305.313	1.185.862	1.812.956	1.341.544	1.341.544	1.341.544	1.341.544
81300	budget lichte ondersteuning	399.896	412.920	348.120	348.120	348.120	348.120	348.120
Totaal: 3.1.4 Ontvangen doorbetalingen		399.896	412.920	348.120	348.120	348.120	348.120	348.120
Totaal: 3.1 Rijksbijdragen		11.829.811	10.799.192	12.958.106	12.164.763	11.951.178	11.875.476	11.707.470
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies								
82105	Vergoeding gemeente personeel	-	-	60.000	-	-	-	-
82110	Vergoeding aardbevingsschade	38.000	22.166	-	-	-	-	-
82250	Overige overheidsbijdragen	125.234	-	-	-	-	-	-
Totaal: 3.2 Overige overheidsbijdragen en		163.234	22.166	60.000	-	-	-	-
3.5 Overige baten								
85100	Verhuur	54.851	53.878	56.792	56.872	56.872	56.872	56.872
85200	Detachering	628.502	697.958	817.000	817.000	817.000	817.000	817.000
85640	Bijdrage SamenWerkingenVerban	43.657	45.000	-	-	-	-	-
85690	Overige baten	68.504	21.700	73.100	24.700	24.700	24.700	24.700
Totaal: 3.5 Overige baten		795.514	818.536	946.892	898.572	898.572	898.572	898.572
Totaal Baten		12.788.559	11.639.893	13.964.998	13.063.335	12.849.750	12.774.048	12.606.042

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
4.1 Personeelslasten							
4.1.1 Lonen en salarissen							
41110 Loonkosten	9.933.549	9.384.001	10.837.216	10.295.343	10.164.631	10.048.088	9.934.924
Totaal: 4.1.1 Lonen en salarissen	9.933.549	9.384.001	10.837.216	10.295.343	10.164.631	10.048.088	9.934.924
4.1.2 Overige personele lasten							
41140 Werkkostenregeling	13.237	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
41210 Dotatie voorziening jubilea	23.384	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
41299 herverdeling personele lasten(allc	63.395	64.457	64.500	64.500	64.500	64.500	64.500
41221 Extern personeel	603.903	802.323	1.009.000	904.500	904.500	904.500	904.500
41222 Opzet nieuwe passend onderwijs	-	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
41224 Extern personeel i.v.m. vervangin	51.723	-	-	-	-	-	-
41225 Stagiaire kosten	982	-	-	-	-	-	-
41226 NPO extern personeel	9.534	-	-	-	-	-	-
41231 Cursussen	47.173	89.150	79.150	79.150	79.150	79.150	79.150
41232 Studiedagen en conferenties	1.367	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500
41233 Werving personeel	7.685	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
41234 Reis en verblijf	-	14.200	14.200	14.200	14.200	14.200	14.200
41236 Bedrijfsgezondheidsdienst/ARBO	112.353	71.750	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
41237 Personele premies	-	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
41238 Personele verzekeringen	-8.907	-	-	-	-	-	-
41240 Feesten en jubilea	-	350	350	350	350	350	350
41290 Overige personele lasten	7.748	26.450	26.450	26.950	26.950	26.950	26.950
Totaal: 4.1.2 Overige personele lasten	933.577	1.202.180	1.407.150	1.303.150	1.303.150	1.303.150	1.303.150
4.1.3 Af: uitkeringen							
41300 Uitkeringen	-29.046	-	-	-	-	-	-
41301 Uitkeringen Vervangingsfonds	-462.390	-403.000	-442.130	-442.130	-442.130	-442.130	-442.130
Totaal: 4.1.3 Af: uitkeringen	-491.436	-403.000	-442.130	-442.130	-442.130	-442.130	-442.130
Totaal: 4.1 Personeelslasten	10.375.690	10.183.181	11.802.236	11.156.363	11.025.651	10.909.108	10.795.944
4.2 Afschrijvingen							
4.2.2 Materiele vaste activa							
42200 Afschrijvingslasten gebouwen	13.612	13.737	13.612	13.612	13.612	13.612	13.612
42225 Afschrijvingslasten inventaris en :	12.134	11.095	9.646	5.824	3.801	2.244	600
42230 Afschrijvingslasten machines en i	2.399	2.659	2.661	2.661	2.661	2.661	2.661
42235 Afschrijvingslasten meubilair	66.612	71.377	80.509	86.835	81.842	79.867	78.648
42250 Afschrijvingslasten ICT	220.229	186.303	175.081	176.457	188.924	204.520	220.533
42265 Afschrijvingslasten leermethoden	82.881	77.847	75.836	71.707	66.156	54.092	40.942
Totaal: 4.2 Afschrijvingen	397.867	363.018	357.345	357.096	356.996	356.996	356.996
4.3 Huisvestingslasten							
43100 Huren	80.052	70.832	82.832	82.832	82.832	82.832	82.832
43101 Huren sportaccommodaties	-	-	-	-	-	-	-
43300 Onderhoud	71.166	74.500	63.100	63.500	63.500	63.500	63.500
43306 Onderhoud elektrotechniek	6.963	-	-	-	-	-	-
43310 Onderhoudscontracten	12.028	-	-	-	-	-	-
43410 Gas	112.443	124.537	152.537	191.037	210.537	317.037	317.037
43420 Water	4.945	7.212	6.762	7.212	7.212	7.212	7.212
43430 Elektriciteit	44.405	48.412	47.812	83.112	93.512	101.312	101.312
43500 Schoonmaakbedrijf	283.569	265.500	269.000	268.500	268.000	268.000	268.000
43510 Overige schoonmaaklasten	31.357	7.700	8.900	8.100	8.100	8.100	8.100
43600 Publiekrechtelijke heffingen	19.983	8.300	7.100	7.300	7.300	7.300	7.300
43601 Afvalverwerking	16.469	10.750	11.700	12.350	12.350	12.350	12.350
43800 Dotatie voorziening onderhoud	81.198	192.159	192.159	192.159	192.159	192.159	192.159
43710 Beveiliging	14.941	11.100	11.800	11.800	11.800	11.800	11.800
43720 Tuinonderhoud	33.704	28.450	26.550	26.450	26.450	26.450	26.450
43790 Overige huisvestingslasten	57.177	30.450	43.450	30.450	30.450	30.450	30.450
Totaal: 4.3 Huisvestingslasten	870.400	879.902	923.702	984.802	1.014.202	1.128.502	1.128.502

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
4.4 Overige lasten							
4.4.1 Administratie- en beheerslasten							
44109 Juridische kosten	3.105	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
44110 Telefoon/fax	17.388	23.250	23.250	23.250	23.250	23.250	23.250
44120 Porti	2.110	2.525	2.525	2.525	2.525	2.525	2.525
44122 Drukwerk	2.243	2.600	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
44125 Kantoorbenodigdheden	4.324	4.100	4.250	4.250	4.250	4.250	4.250
44140 Planmatig onderhoudsbeheer	7.200	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
44155 Vergaderkosten	3.817	2.000	2.100	2.100	2.100	2.100	2.100
44160 Public relations en marketing	6.623	17.150	15.750	14.150	14.150	14.150	14.150
44190 Overige administratielasten	136	50	50	50	50	50	50
44100 Administratiekantoor	240	-	-	-	-	-	-
44105 Accountant	-	-	-	-	-	-	-
44108 Deskundigenadvies	38.471	40.000	40.000	65.000	40.000	65.000	40.000
Totaal: 4.4.1 Administratie- en beheerslasten	85.657	111.675	110.425	133.825	108.825	133.825	108.825
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen							
44200 Leermiddelen	128.342	119.100	125.600	116.600	116.600	116.600	116.600
44204 Leermiddelen verbruik	-	-	-	-	-	-	-
44210 Klein inventaris	5.094	13.250	12.650	6.350	6.350	6.350	6.350
44211 ICT Klein Materiaal	-	400	400	400	400	400	400
44215 ICT hardware	20.706	12.050	12.450	9.900	9.900	9.900	9.900
44217 ICT systeembeheer	26.475	30.400	30.400	30.400	29.800	29.800	29.800
44220 ICT software	41.404	-	-	-	-	-	-
44225 ICT Licenties	127.714	178.100	206.500	206.500	206.500	206.500	206.500
44226 ICT Internetverbinding	16.781	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900
44228 Website	679	9.350	9.100	8.950	8.950	8.950	8.950
44230 Overige ICT lasten	-	-	-	-	-	-	-
44235 Mediateek en bibliotheek	17.832	19.750	23.950	18.250	18.250	18.250	18.250
44240 Reproductie	39.115	44.200	45.300	44.400	44.400	44.400	44.400
Totaal: 4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	424.142	444.500	484.250	459.650	459.050	459.050	459.050
4.4.4 Overige (overige lasten)							
44440 Kabeltelevisie en overige rechten	983	-	160	160	160	160	160
44441 Abonnementen	8.309	8.600	7.050	7.050	7.050	7.050	7.050
44442 Contributies	31.378	20.200	22.350	22.350	22.350	22.350	22.350
44443 Representatie	12.528	7.725	8.375	7.625	7.625	7.625	7.625
44444 Medezeggenschap- en ouderraad	4.092	31.248	31.261	31.248	31.248	31.248	31.248
44445 Overige verzekeringen	4.766	3.250	3.250	3.250	3.250	3.250	3.250
44450 Culturele vorming	53.472	29.350	29.350	29.350	29.350	29.350	29.350
44451 Sportdag en diverse uitjes en activiteiten	2.424	3.975	5.175	5.175	5.175	5.175	5.175
44452 Buitenland reizen	-	-	-	-	-	-	-
44460 Testen, toetsen en examenkosten	9.984	18.300	17.300	17.800	17.800	17.800	17.800
44461 Leerling vervoer	-	-	-	-	-	-	-
44462 Vervoersmiddelen	2.979	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
44483 Leergemeenschap OP Wier	-	-	-	-	-	-	-
44489 Nagekomen kosten vorig boekjaar	1.796	-	-	-	-	-	-
44490 Overige onderwijslasten	50.951	11.343	245.313	12.600	12.600	12.600	13.150
Totaal: 4.4.4 Overige (overige lasten)	183.662	140.991	376.584	143.608	143.608	143.608	144.158
Totaal: 4.4 Overige lasten	693.461	697.166	971.259	737.083	711.483	736.483	712.033
Totaal Lasten	12.337.418	12.123.266	14.054.542	13.235.344	13.108.332	13.131.089	12.993.475
5 Financiële lasten en baten							
48100 Bankkosten (periodiek)	93	-	-	-	-	-	-
Totaal Financiële lasten	93	-	-	-	-	-	-
Totaal: 5 Financiële lasten	93	-	-	-	-	-	-
Totaal:	451.048	-483.373	-89.544	-172.009	-258.582	-357.041	-387.433

4. Toelichting meerjarenbegroting 2023 – 2027

Algemeen: Bij de berekening van de rijksbijdrage is gebruik gemaakt van de normbedragen zoals vastgesteld in oktober 2022. Eveneens is de verwachte compensatie van de toegenomen kosten van onder andere energie van 11,7% van het materiele gedeelte van de vereenvoudiging bekostiging in de begroting opgenomen. Ook de verwachte toename van de energiekosten is voor de komende jaren doorgerekend. De loonkosten zijn gebaseerd op de nieuwe CAO met een looptijd van 1 januari 2022 tot 1 mei 2023. In de CAO PO 2022 is onder andere afgesproken dat alle medewerkers in het PO per 1 juli 2022 een loonsverhoging van 4,75% ontvangen. Ook krijgen zij een éénmalige bruto-uitkering toegekend van 500 euro, naar rato van de betrekkingssomvang. Ook zijn er afspraken gemaakt over ouderschapsverlof en de professionalisering van leraren. In de begroting zijn zowel de gevolgen van de nieuwe CAO als ook de extra verhoging van de bekostiging voor deze CAO verwerkt.

4.1. Baten

4.1.1. Rijksbijdrage OCW

Het begrotingsjaar 2023 is het eerste jaar waarin de vereenvoudiging bekostiging is ingevoerd. Met de vereenvoudiging van de bekostiging komt een aantal bekostigingsvormen die tot 2023 bestonden te vervallen.

Het betreft:

81100 Lumpsum personeel:

81110 Personeel- en arbeidsmarktbeleid:

81111 Effect vereenvoudiging bekostiging

81150 Lumpsum materieel:

Hiervoor in de plaats is op de regel 81100 Lumpsum het bedrag opgevoerd waarin de bedragen voor personele bekostiging, materiele bekostiging, het effect van de vereenvoudiging bekostiging en de bekostiging voor personeels- en arbeidsmarktbeleid zijn opgenomen.

81111 Effect vereenvoudiging bekostiging PO

Het effect van de vereenvoudiging van de bekostiging PO maakt, zoals hierboven aangegeven, onderdeel uit van de Lumpsum.

81226 Bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters schoolleiders

Deze subsidie is op 1 augustus 2021 voor het eerst toegekend. Voor 2023 is daarvoor een bedrag van € 122.270 opgenomen en dat bedrag is gebaseerd op de toekenning door OCW.

4.1.2. Overige subsidies OCW

81218 Subsidie onderwijsachterstanden:

Als vervanging van de per 1 augustus 2019 vervallen bekostiging impulsgebieden ontvangen we een subsidie ter bestrijding van onderwijsachterstanden. Het bedrag is vastgesteld op € 227.544.

81225 Bijzondere bekostiging wegens samenvoeging:

In het begrotingsjaar 2022 was er voor het laatst sprake van deze vorm van bekostiging.

81227 Bijzondere en aanvullende bekostiging scholen voor primair onderwijs i.v.m. NPO

Deze vorm van bekostiging is op 1 augustus 2021 voor het eerst toegekend. De regeling gaat uit van een einddatum van 1 augustus 2023 en is voor het schooljaar 2021 – 2022 hoger dan in het schooljaar 2022 – 2023. Voor het kalenderjaar 2023 bedraagt de subsidie € 471.412.

81228 Bijzondere bekostiging eerste opvang nieuwkomers

Voor 2023 is een bedrag van € 1.114.000 opgenomen. Dat is ten opzichte van voorgaande jaren een enorme toename. Deze toename wordt veroorzaakt door het onderwijs aan kinderen (104) uit met name Afghanistan. De daarmee gepaard gaande uitgaven aan personeel, huisvesting en materieel zijn opgenomen in de begroting. Uitgangspunt is dat de inkomsten de uitgaven volledig dekken. Ook voor de jaren na 2023 zijn deze baten en lasten opgenomen in de begroting. Wanneer deze inkomsten deels of helemaal vervallen dalen de uitgaven (personeel en materieel) voor eenzelfde bedrag.

4.1.3. Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV

81300 Budget lichte ondersteuning:

Volgens het verdeelmodel van passend onderwijs samenwerkingsverband 20.01 is hier € 348.120 opgenomen. Dit betreffen de baten van L&E ten aanzien van passend onderwijs.

4.1.4 Overige overheidsbijdragen

82105 Vergoeding gemeenten personeel:

Het bedrag van € 60.000 bestaat uit de van de Gemeente ontvangen vergoeding ter dekking van kosten voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs op gemeenteniveau.

4.1.5. Overige baten

85100 Verhuur:

Hier zijn de bedragen opgenomen die L&E ontvangt voor medegebruik voor een belangrijk deel door peuterspeelzaalwerk en enkele andere gebruikers. Voor de komende jaren zijn de gegevens op basis van de laatste inzichten ongewijzigd gebleven. In totaal is een bedrag van € 56.792 opgenomen.

85200 Detachering:

De totale baten zijn € 817.000. Een significant deel daarvan bestaat uit detacheringsbaten ter compensatie van de loonkosten van OBS Solte Campe per 01-08-2017, de loonkosten van OBS Lydinge per 01-08-2020 en de loonkosten van OBS Noordewier per 01-08-2021: deze scholen zijn bestuurlijk ondergebracht bij VCPO-NG.

85640 Bijdrage samenwerkingsverband:

De vergoeding voor arrangementen voor leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte, die we tot en met 2022 ontvingen voor deze arrangementen (€ 45.000 in 2022) hebben we voor de jaren 2023 en volgend niet meer opgenomen. Het samenwerkingsverband waarvan we deze gelden ontvingen heeft aangegeven dat deze bijdrage komt te vervallen.

85690 Overige baten

Het bedrag bestaat uit de doorbelaste kosten aan derden (€ 13.100) en een bedrag van € 60.000 betreffende de in 2022 ontvangen, maar nog niet uitgegeven NPO middelen. Deze worden in schooljaar 2022-2023 ingezet.

4.2. Lasten

4.2.1. Lonen en salarissen

De totale loonkosten (€ 10.873.216) zijn opgenomen in de begroting 2023. In juli 2022 is de CAO PO 2022 vastgesteld. Deze CAO heeft een looptijd van 1 januari 2022 tot 1 mei 2023. In de CAO PO 2022 is onder andere afgesproken dat alle medewerkers in het PO per 1 juli 2022 een loonsverhoging van 4,75% ontvangen. Ook krijgen zij een éénmalige bruto-uitkering toegekend van 500 euro, naar rato van de betrekkingssomvang. Ook zijn er afspraken gemaakt over ouderschapsverlof en de professionalisering van leraren. In deze begroting zijn zowel de gevolgen van de nieuwe CAO als ook de extra verhoging van de bekostiging voor deze CAO verwerkt. Ook maatregelen om de loonkloof te dichten tussen het primair en voortgezet onderwijs zijn in de begroting verwerkt. Verder is de formatie aangepast op basis van de terugloop van het aantal leerlingen en zijn de loonkosten die voortkomen aan de extra inzet uit de NPO gelden en nieuwkomers uiteraard ook opgenomen

4.2.2. Overige personele lasten

Het extern personeel betreft 8,4 FTE payroll voor heel 2023 (€ 659.000), een bedrag van naar verwachting € 300.000 wordt betaald voor vervanging en zal kunnen worden gedeclareerd bij het vervangingsfonds en een bedrag van € 50.000 begroot voor zorg, met name de inzet bij arrangementen voor zorgleerlingen. Totaalbedrag is daarom € 1.009.000. Met het oog op de mogelijke fusie met VCPO-NG is een aantal personeelsleden niet in loondienst genomen maar extern ingehuurd.

Bij de inschatting van overige personeelslasten (bijvoorbeeld cursussen en ARBO) is rekening gehouden met recente ontwikkelingen en daling van het aantal personeelsleden.

De herverdeling personele lasten betreft 50% van het negatieve resultaat op het bovensectorale deel van het onderdeel bestuur. Bestuur en Financiën heeft op deze manier altijd een sluitende begroting. Ten aanzien van het meerjarenperspectief is de afdracht hierop aangepast.

4.2.3. Uitkeringen

Uitkeringen betreffende vervangingsfonds en vervangingspool op grootboekrekening 41301: € 442.130. Dit betreft 48% van € 296.104 van het personeel in de vervangingspool plus een bedrag van € 300.000 dat zal worden gedeclareerd voor de uitgaven aan extern personeel ter vervanging van afwezigen. Het restant worden deze medewerkers bij andere scholen of voor ander verlof ingezet.

4.2.4 Afschrijvingen

In 2023 zijn de volgende afschrijvingstermijnen van toepassing.

Soort actief	Afschrijvingstermijn	Percentage
Meubilair	15 jaar	6,67%
Inventaris en apparatuur	5 jaar	20,00%
Gebouwen	40 jaar	2,50%
ICT	5 jaar	20,00%
Leermethoden	8 jaar	12,50%

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de al aangeschafte activa en de geplande investeringen voor de laatste maanden van 2022 en voor heel 2023.

De totale afschrijvingslasten nemen in vergelijking tot de begroting 2022 af met € 5.673.

De voorgenomen investeringen in 2023 nemen iets toe ten opzichte van 2022. De investeringen in 2023 betreffen:

	Begroting 2022	Begroting 2023
Meubilair	274.300	317.600
Inventaris en apparatuur	16.500	3.000
Gebouwen	-	-
ICT	163.650	175.500
Leermethoden	89.320	79.150
Totale investeringen	543.770	575.250

Ten aanzien van het meerjarenperspectief is het uitgangspunt dat hetgeen wat afgeschreven is opnieuw wordt geïnvesteerd, waarbij rekening is gehouden met de prognose van het aantal leerlingen die een dalende tendens te zien geeft. Evenals in voorgaande begrotingen gaan we er ook in 2023, voor de berekening van de afschrijvingslasten, van uit dat gemiddeld genomen de investering medio het jaar plaats zal vinden.

4.2.5. Huisvestingslasten

De totale huisvestingslasten zijn begroot op € 923.702. Onderdeel van deze lasten zijn onder andere te betalen huur, kosten onderhoud, energie en water, heffingen, schoonmaakkosten, tuinonderhoud en dotatie onderhoudsvoorziening. De prognose over 2022 c.q. de werkelijk betaalde voorschotten is als vertrekpunt voor de begroting 2023 aangehouden.

In 2022 werden de ontwikkelingen van de kosten van gas en elektriciteit van belang. Lauwers en Eems heeft een meerjarencontract voor de levering van gas en elektriciteit. In dat contract is vastgelegd dat in 2023 het tarief van 15% van het gasverbruik en van 10% van het elektriciteitsverbruik opnieuw wordt vastgesteld. Bij het opstellen van de begroting 2023 hebben we daarmee rekening gehouden. Daarnaast gaan als gevolg van nieuwbouw een aantal scholen van het gas af. Omdat de effecten daarvan nu nog niet zijn in te schatten hebben we bij het opstellen van de begroting 2023 er voor gekozen om de bedragen te begroten als was er geen sprake van nieuwbouw. In totaliteit zijn de huisvestingslasten € 43.800 hoger dan de begroting van 2022.

4.2.6. Instellingslasten

De overige lasten zijn begroot op € 971.259 en bestaan uit kosten voor administratie en beheer, inventaris, apparatuur en leermiddelen en overige lasten. De prognose over 2022 is als vertrekpunt voor de begroting aangehouden. De leermiddelen zijn vastgesteld op basis van de bekostigingsbedragen. In de begroting 2023 is, naast wat kleinere bedragen, een bedrag van € 232.963 opgenomen (post 44490 Overige onderwijslasten) inzake de materiële kosten in het kader van NPO.

Ten aanzien van het meerjarenperspectief zijn de meeste onderdelen constant gehouden. Door de opname van het medewerkerstevredenheidsonderzoek om de twee jaren fluctueren de bedragen van deskundigenadvies.

5. Continuïteitsparagraaf

5.1. Financiële kengetallen

DUO publiceert jaarlijks financiële gegevens naar aanleiding van de jaarrekeningen. De laatste publicatie van deze gegevens is van de jaarrekening 2021. In onderstaande tabel wordt een aantal van deze gegevens getoond. Het gaat om de gerealiseerde cijfers 2021 van L&E PO afgezet tegen de landelijke werkelijke gemiddelde cijfers 2021.

	L&E PO 2021	Gem. PO 2021
Personeelslasten / totaal lasten	84,10%	80,70%
Eigen vermogen / totaal baten	33,98%	30,00%
Rijksbijdrage t.o.v. totaal baten	94,44%	93,00%

Voor de vergelijkbaarheid hebben wij de baten en lasten van de private activiteiten in het verslagjaar 2021 buiten beschouwing gelaten. In de begrotingen worden deze namelijk ook niet geraamd.

Uit de tabel blijkt dat ons eigen vermogen ten opzichte van het landelijk gemiddelde positief afsteekt.

In onderstaande tabel laten we de ontwikkeling zien van 2021 tot en met 2027. We zien dat de personele lasten ten opzichte van de realisatie van 2021 een redelijk stabiel beeld laten zien. Het eigen vermogen daalt de komende jaren als gevolg van resultaten die we hebben begroot. De procentuele afname van de rijksbijdrage wordt vooral veroorzaakt door de negatieve gevolgen van de vereenvoudiging bekostiging zoals in het voorgaande is toegelicht.

	werkelijk 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
Personeelslasten / totaal lasten	84,10%	84,00%	83,97%	84,29%	84,11%	83,08%	83,09%
Eigen vermogen / totaal baten	33,98%	33,19%	27,02%	27,57%	26,01%	23,37%	20,61%
Rijksbijdrage t.o.v. totaal baten	94,44%	92,78%	92,79%	93,12%	93,01%	92,97%	92,87%

5.2. Risico-inventarisatie

Ook dit jaar zijn in nauwe samenwerking tussen de beide sectoren van L&E de risico's geïnventariseerd, besproken, gewaardeerd en vervolgens van beheersmaatregelen voorzien. Deze paragraaf betreft de risico-inventarisatie van beide sectoren, dus L&E breed. Vooraf is opgemerkt dat gedurende 2023 het de bedoeling is om schoolbestuur te splitsen in PO en VO. Eventuele gevolgen van de splitsing zijn niet opgenomen in de risico-inventarisatie. In de begrotingen van beide sectoren wordt deze paragraaf onverkort opgenomen. Het instrumentarium, ontwikkeld door de VO-raad, dat veel overeenkomsten vertoont met model van de PO-raad, is hierbij behulpzaam geweest.

Hieronder volgt de top zes van de risico's zoals we die op dit moment inschatten:

- De negatieve ontwikkeling van het aantal leerlingen. Door diverse oorzaken waaronder de trek naar de stad Groningen, demografische ontwikkelingen, aardbevingsproblematiek, vergrijzing, neemt het aantal leerlingen de komende jaren af. Dit heeft gevolgen voor de bekostiging door het rijk, het ambitieniveau komt onder druk te staan, de gebouwen raken onderbezet, de basisdienstverlening en de centrale diensten komen onder druk te staan. Er wordt ingeschat dat het risico ongeveer € 1.500.000 bedraagt. Als beheersmaatregel is genoemd het instellen van flankerend beleid. Ook het verkennen van een intensievere samenwerking met VCPO-NG wordt gedaan voor het PO. Voor het VO is een vergelijkbaar onderzoek naar samenwerking opgezet tussen de besturen van Het Hogeland College en het VO Eemsdelta.
- Het aantal zorgleerlingen op onze scholen neemt toe, mede door de invoering van passend onderwijs en de landelijke tendens in zijn algemeenheid. Het gevolg is dat de docenten nog meer worden belast en het nemen van maatregelen ter vermindering van de werkdruk de lopende

begroting belast. Het risico wordt ingeschat op € 500.000. Het organiseren van een interne rebound en een grotere omvang van het bovenschools ondersteuningsteam (BOT) zijn de beheersmaatregelen.

- Het wegvallen van incidentele subsidies waarvoor structurele lasten zijn aangegaan. Uiteraard proberen wij dat zoveel mogelijk te voorkomen. Als voorbeeld zijn te noemen de middelen van de prestatiebox, NPO middelen en werkdruk gelden. Maar ook het onderwijs verzorgen aan nieuwkomers, ook mede ingegeven door het grillig verloop van het aantal leerlingen, vormt een groot risico. Het risico bestaat dat als deze incidentele inkomsten wegvallen er financiële tekorten ontstaan omdat niet gelijktijdig de lasten verminderen. Het risico is ingeschat op € 1.200.000. De gevolgen op langere termijn moeten in de meerjarenbegroting worden verwerkt en ook moet er beleid ontwikkeld worden dat op incidentele middelen alleen flexibel personeel kan worden ingezet.
- Onvoorziene reparatie/aanpassingen aan het schoolgebouw. De oorzaken zijn dat schoolgebouwen onvoldoende aangepast zijn aan de eisen van de tijd en de (aardbeving)schade. Het gevolg is extra kosten. Hierbij wordt genoemd dat we middelen verwachten van het scholenprogramma aardbevingsbestendigheid gebouwen; het gaat er alleen om dat maatregelen misschien lang uitblijven en/of dat we van de gelegenheid gebruik willen maken om ook andere verbeteringen in de schoolgebouwen aan te brengen. Dit risico wordt ingeschat op € 800.000. De beheersmaatregelen zijn beperkt.
- Derden hacken onze informatiesystemen en/of laptops van medewerkers en de systemen zijn onvoldoende beveiligd zodat eventueel informatielekken ontstaan. De redenen hiervoor kunnen zijn het onvoldoende bewustzijn van medewerkers en onzorgvuldig omgaan met gegevens. Het gevolg hiervan kan zijn dat het schoolbestuur aansprakelijk wordt gesteld voor schade, het openbaar worden van vertrouwelijk informatie en imagoschade. Het risico is ingeschat op € 920.000 (de maximale boete die ons bestuur vanuit de AVG kan krijgen). Het zoveel mogelijk afschermen van vertrouwelijk informatie, software aanschaffen, het bewustzijn van medewerkers vergroten en het aanstellen van functionarissen gegevensbescherming zijn de beheersmaatregelen.
- In het begin van 2020 heeft de pandemie Covid 19 de kop opgestoken. Dit heeft een forse impact gehad op de leerlingen, het personeel en het onderwijsproces. Op dit moment lijkt de pandemie redelijk onder controle. Wij verwachten wel dat voor de verbetering van het binnenklimaat nog aanvullende kosten moeten worden gemaakt. Wij schatten deze kosten in op € 680.000. Mocht dit realiteit worden dan zijn wij genoodzaakt maatregelen te treffen waarvan de gevolgen niet uit de reguliere exploitatie/begroting zijn te dekken en dus ten laste van het eigen vermogen zullen komen.

De totale ingeschatte risico's van PO en VO betreffen een bedrag van € 6.600.000. Het eigen vermogen (zonder bestemmingsreserves en private reserves) van L&E bedraagt ultimo 2021 een bedrag van € 8.300.000. Dit bedrag is voldoende om de ingeschatte risico's van beide sectoren te dragen, waardoor de continuïteit van onze organisatie niet in het geding komt. Als nuancering geldt ook dat het niet erg waarschijnlijk is dat alle risico's zich in één keer voordoen.

In 2021 is een rekenmethode voor de signaleringswaarde voor het detecteren van eventueel bovenmatig publiek eigen vermogen geïntroduceerd.

De rekenmethode bestaat uit 3 onderdelen:

- De helft van de aanschafwaarde van de gebouwen maal 1,27 (= de gebouwkostenindex van de afgelopen 15 jaar);
- Boekwaarde resterende materiële vaste activa;
- Omvangafhankelijke rekenfactor: 0,05 * totale baten.

De uitwerking voor L&E, op basis van de jaarrekening 2021 en begroting 2023, is als volgt:

	2023	2024	2025	2026
0,5 x aanschafwaarde gebouwen x 1,27	1.120.225	1.120.225	1.120.225	1.120.225
boekwaarde resterende materiele vaste activa	2.264.945	2.264.945	2.264.945	2.264.945
omvangsafhankelijke rekenfactor x totale baten	1.437.461	1.329.159	1.303.079	1.269.703
	4.822.631	4.714.329	4.688.249	4.654.873
Publiek eigen vermogen begin	8.294.030	8.267.291	7.941.984	7.620.138
Resultaat begroting	-26.739	-325.307	-321.846	338.249
Publiek eigen vermogen ultimo	8.267.291	7.941.984	7.620.138	7.958.387
Verschil	3.444.660	3.227.655	2.931.889	3.303.514
Signaleringswaarde	1,71	1,68	1,63	1,71

Het publieke eigen vermogen ultimo 2021 is € 8.294.030 en is dus hoger dan de signaleringswaarde.

De ratio eigen vermogen (publiek eigen vermogen/normatief eigen vermogen) is 1,7. De norm is 1. De conclusie is dat ons eigen vermogen hoger dan de norm is. Daar tegenover staat dat de risico's zijn, ingeschat op € 8,8 miljoen. Dus ons eigen vermogen is hoger dan de norm, maar dat is ook nodig gezien de ingeschatte risico's.

Als het eigen vermogen groter is dan de signaleringswaarde, kan het bovenmatig zijn. Is dit het geval dan kan dit een startpunt zijn voor de inspectie om het gesprek aan te gaan met het betreffende bestuur. Een bestuur kan immers goede redenen hebben om tijdelijk meer eigen vermogen aan te houden. De inspectie gaat de signaleringswaarde gebruiken in het toezicht op de doelmatigheid. Als een bestuur een goede onderbouwing heeft voor de hogere reserve, kijkt de inspectie of en hoe het geld uiteindelijk wordt besteed. De inspectie zal de komende jaren in ieder geval 5% van de besturen monitoren die met hun eigen vermogen boven de signaleringswaarde zitten.

Als conclusie is te trekken dat het eigen vermogen van voldoende omvang is om de ingeschatte risico's te dekken. De continuïteit van de organisatie is daardoor gewaarborgd. Ook de kengetallen onderbouwen deze conclusie. Ook blijft er nog ruimte over om investeringen ten laste van het eigen vermogen te doen.

5.3. Overige onderwerpen continuïteit

In het kader van de continuïteit worden nog de volgende onderwerpen onder uw aandacht gebracht.

Huisvestingsbeleid

Het huisvestingsbeleid is vooral gericht op efficiënter onderhoud en het terugdringen van de onderhouds- en energiekosten. Deels realiseren wij dit door te participeren in de ontwikkeling van nieuwbouw (brede scholen) en het realiseren van fusie/ samenwerkingsscholen. Deels door insourcing en daarmee huisvesting in eigen beheer (met softwarematige ondersteuning) te nemen. Op dit moment beraden wij ons op de meest ideale vorm van huisvestingsbeheer, vandaar dat wij tijdelijke externe inhuur hebben zodat wij ons nu niet vast leggen door insourcing.

Kwaliteitszorg

De afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en het beleidsvoerend vermogen van de scholen. Bovendien is de beginsituatie van beide beleidsspeerpunten, zoals de professionele cultuur in beeld gebracht. De koers is duidelijk, de focus is scherp. Dit zal het vliegwiel zijn en blijven voor verdere schoolontwikkeling en een belangrijke actor in het bestendigen van kwaliteit. De organisatie kenmerkt zich door te willen leren en verbeteren, heeft ook inzicht in de te verbeteren punten en verlangt naar de ruimte om meer eigen verantwoordelijkheid te dragen.

We zien veel deskundigheid, inzet en betrokkenheid bij de medewerkers van Lauwers en Eems; al met al een uitstekend uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van ons onderwijs.

6. Bestuursbesluit

De directeur-bestuurder heeft in de vergadering van 30 november 2022 het voornemen uitgesproken om het jaarplan en de begroting 2023 voor het Primair Onderwijs vast te stellen.

De toezichthoudende bestuursleden van Schoolbestuur L&E hebben het jaarplan en de begroting 2023 Primair Onderwijs goedgekeurd in de vergadering van 30 november 2022.

Namens de toezichthoudende bestuursleden,

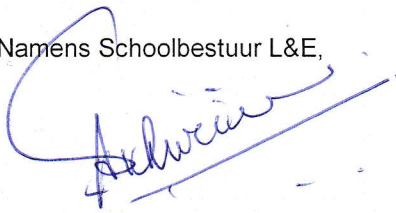
Mevr. M.D.F.H. van Herwijnen
Voorzitter

Mevr. M.J. Westerbeek
lid auditcommissie

De directeur-bestuurder heeft het jaarplan en de begroting 2023 voor het Primair Onderwijs vastgesteld in de vergadering van 30 november 2022.

Namens Schoolbestuur L&E,

Dhr. drs. A. Fickweiler
Directeur-bestuurder